

NYA REGLER FÖR OFFENTLIG UPPHANDLING

FAKTABLAD 5: SAMARBETE INOM DEN OFFENTLIGA SEKTORN

De nya direktiven innehåller för första gången uttryckliga regler om vilka avtal som får ingås mellan olika enheter i den offentliga sektorn utan att en upphandling krävs. Reglerna bygger på EU-domstolens rättspraxis, men har också tillkommit för att tillgodose de upphandlingsansvarigas behov av ett tydligare rättsläge. Det är främst kommuner och regionala myndigheter som kommer att dra nytta av de möjligheter till samarbete som de nya reglerna ger. De kan nu utföra sitt uppdrag på ett effektivare sätt.

Samarbete inom sektorn

Reglerna för samarbeten inom en sektor ("vertikalt samarbete") följer de grundläggande principer som EU-domstolen resonerar kring i sin rättspraxis.

- En upphandlande myndighet får ingå ett avtal med ett företag – till exempel ett kommunalt allmännyttigt företag eller ett offentligt avfallsföretag – utan upphandling om **tre villkor** är uppfyllda:
 - Den upphandlande myndigheten utövar **kontroll** över företaget på ett sätt som motsvarar den som den utövar över sin egen förvaltning. Det innebär i praktiken att den upphandlande myndigheten måste ha ett **avgörande inflytande över strategiska mål och viktiga beslut** i det företag den kontrollerar.
 - Företaget måste bedriva sin verksamhet **i huvudsak för myndighetens räkning: över 80 procent av verksamheten ska** bestå av uppgifter som den upphandlande myndigheten eller myndigheterna har anförtrott företaget.
 - Det får inte finnas **något direkt privat ägande** i företaget. Det enda **undantaget** gäller fall där deltagande av en privat partner är **ett krav enligt lagen**, under förutsättning att den privata partnern inte har några blockerande eller kontrollerande rättigheter eller någon annan form av avgörande inflytande på företaget.
- **Kontrollen** kan utövas av
 - **en upphandlande myndighet ensam** eller
 - **gemensamt** av flera upphandlande myndigheter som agerar tillsammans, till exempel sammanslutningar för offentliga tjänster som kontrolleras av samtliga kommuner i ett visst område. Om kontrollen utövas gemensamt måste man se till att
 - alla upphandlande myndigheter företräds i det kontrollerade företags beslutsfattande organ
 - det kontrollerade företaget inte har något eget intresse som strider mot de kontrollerande upphandlande myndigheternas intressen.

Samarbete mellan upphandlande myndigheter

De nya direktiven omfattar också fall där upphandlande myndigheter ingår **avtal sinsemellan** utan att bilda ett kontrollerat företag ("**horisontellt samarbete**"). Ett exempel på detta är när flera

kommuner beslutar att slå samman sina resurser i fråga om avfallshantering och några kommuner utför viss service för alla samarbetspartner.

För sådana samarbeten kan de upphandlande myndigheterna ingå avtal – utan deltagande av privata parter – om **följande villkor** är uppfyllda:

- Avtalet **upprättar eller genomför ett samarbete** mellan de deltagande upphandlande myndigheterna för att säkerställa att **den offentliga service de ska utföra** tillhandahålls för att **uppnå myndigheternas gemensamma mål**.
- Genomförandet av samarbetet **stys endast av överväganden som hänger samman med allmänintresset**.
- Den verksamhet som samarbetet omfattar och som bedrivs på **marknaden** måste vara mycket begränsad: de deltagande myndigheterna ska utföra **mindre än 20 procent av de aktiviteter som samarbetet omfattar** på den öppna marknaden (dvs. utanför samarbetet).

Överföring av en offentlig uppgift

Slutligen klargörs det att en **enkel överföring av befogenheter och ansvar** för en offentlig uppgift från ett offentligt organ till ett annat **inte omfattas av direktiven** om det inte utgår ersättning för avtalets genomförande. Detta är ett länge efterfrågat förtydligande och skapar rättssäkerhet i synnerhet för lokala och regionala myndigheter som vill slå samman vissa offentliga uppgifter genom att föra över dem på sammanslutningar eller andra offentliga strukturer.

En upphandlande myndighet vill tilldela en annan juridisk person ett avtal (utföraren)

